

PŮJČKY A VĚŘITELÉ JIŘÍHO Z PODĚBRAD

JAN BOUBLÍK, Národní archiv, Praha

Předpokladem úspěšné panovníkovy politiky zahraniční i vnitřní bylo vždy vlastnictví dostatečného množství peněžních prostředků a péče o jejich kvalitu, která byla dána zrnem mincí v oběhu. Panovník, který si včas dokázal opatřit potřebné finance, mohl snáze uskutečňovat svůj vládní program a s pomocí peněžní hotovosti získávat vlivné spojence. Příkladem osobnosti, které se toto dařilo realizovat, byl Jiří z Poděbrad. Uskutečnil mincovní reformu, při níž nechal znovuzarazit pražský groš, i v době česko-uherské války se mu dařilo různými prostředky zabezpečovat příjem královské pokladně a značnými subsidiemi si zajišťoval podporu stavů, jako při své volbě českým králem 2. března 1458. Kromě berní, výnosů z královských regálů, mýt a „finančních odškodnění“ od zahraničních vyjednavatelů za očekávané protislužby představovaly jeden ze zdrojů Jiříkových peněžních prostředků půjčky.

Finanční politice Jiřího z Poděbrad zatím badatelé mnoho pozornosti nevěnovali a soustřeďovali se na jiné kapitoly ze života českého panovníka, např. na okolnosti doprovázející jeho zvolení za českého krále,¹ na oblast Jiříkovy zahraniční politiky,² vytvoření evropské mírové organizace³ či na práci jeho kanceláře⁴. Poslední důležitou prací je monografie Jaroslava Boubína, která popisuje charakter vlády Jiřího z Poděbrad a hodnotí jej v širších evropských souvislostech.⁵ V díle největšího znalce poděbradské epochy Rudolfa Urbánka najdeme jen ojedinělé zmínky o půjčkách realizovaných Jiřím z Poděbrad. Velkou důležitost má pro tuto problematiku článek Františka Beneše, který provedl podrobný rozbor a hodnocení včetně edice jedné papírové složky ze Státního okresního archivu Kutná Hora.⁶ Pramen obsahuje soupis půjček od kutnohorských měšťanů, buď přímo Jiřímu z Poděbrad, nebo své obci na účet krále v době česko-uherského konfliktu.

Jeden z prvních dokladů o půjčkách Jiřího z Poděbrad představuje listina z roku 1447.⁷ Pochází z doby, kdy Jiří z Poděbrad nebyl ještě ani zemským správcem, a je mimo jiné zajímavá tím, že obsahuje podrobný popis podmínek, za jakých se má vykonat právní ujednání. Stojí proto za připomenutí. Jiří z Poděbrad (dlužník) tu připisuje roční plat v hodnotě 38 kop pražských grošů ze čtyř vsí za půjčku 600 uherských dukátů Janovi Domašinskému z Domašina (věřiteli) a Bohušovi z Postupic (jeho společníku). Pokud by dlužník do tří let splatil oněch 600 uherských dukátů, má přejít plat z těchto vsí opět na Jiříka.⁸ V případě, že by se Jiřímu z Poděbrad nepodařilo ve stanovené době uvedenou půjčku splatit, nechá roční příjem ze svých vsí zapsat Janovi Domašinskému a Bohušovi z Postupic do zemských desek a osvobodí plat od veškerých finančních břemen. Jestliže by byl úřad zemských desek uzavřen, bude Jiří z Poděbrad povinen zajistit převod nějakým jiným způsobem, který by neodporoval platnému právnímu řádu.⁹ Smlouva obsahuje podmínku, aby k zapravení dluhu nedošlo ihned, ale se čtvrtletní výpovědí ze strany dlužníka, který má během této doby uhradit oněch 600 uherských dukátů. Pokud by věřitel a jeho společník potřebovali nazpátek zapůjčenou sumu, mají informovat Jiříka o svém požadavku, a ten do čtvrt roku dluh uhradí.¹⁰ Dokument obsahuje jména rukojmích, kteří se v případě nedodržení úmluv Jiříkem nebo jimi samotnými zavazují buď osobně, nebo v zastoupení, ještě s jedním pacholkem a dvěma koni, k tzv. ležení¹¹ hned druhý den po řádném upomenutí od věřitele a jeho společníka. Mezi rukojmími jsou jmenováni Jan mladší z Rychnova, Jan Burian z Hoděčína, Vilém ze Zdržela, Smil ze Slepotic, Mikeš z České Libchavy a Jan Pecha z Lazec. V případě, že by Jan Domašinský nebo Bohuš z Postupic kvůli nesplnění podmínek smlouvy ze strany dlužníka nebo

¹ URBÁNEK 1932; URBÁNEK 1958.

² MACEK 1965; MACEK 1967b.

³ VŠEOBECNÁ MÍROVÁ ORGANIZACE 1964.

⁴ URBÁNEK 1911; VOPATOVÁ 1978; VONDRÁČEK 1979.

⁵ BOUBÍN 1992.

⁶ BENEŠ 1964.

⁷ AČ 1896, s. 200–202, č. 96.

⁸ AČ 1896, s. 200.

⁹ AČ 1896, s. 200 ad. V regestu listiny je uvedeno, že se jedná o sumu 40 pražských grošů, ale v textu listiny je jasně napsáno „...prodávám čtyřiceti kop gr. platu bez dvou kopů gr. dobr. stříb. rázu praž. ...“. Viz AČ 1896, s. 200.

¹⁰ AČ 1896, s. 201.

¹¹ Ležením byl nazýván donucovací prostředek, jehož funkcí bylo přimět dlužníka, pokud by včas nesplnil svůj závazek vůči věřiteli, dostavit se buď osobně, nebo v zastoupení jiným člověkem na určené místo a zůstat tam tak dlouho, dokud nebudou pohledávky vyrovnány. S tím byla samozřejmě spojena nepřijemná povinnost dlužníka vydržovat na tomto místě ze svých prostředků suplující osobu – ležáka.

rukojmích utrpěli nějakou újmu, zavazují se jim rukojmí nahradit vzniklou škodu. Pokud by některý z rukojmích zemřel, slibují ostatní během jednoho měsíce ustanovit na jeho místo dalšího majetného člověka.¹² Uvedená listina je dobrým příkladem toho, jakým způsobem se v kontextu doby realizovaly půjčky a jaké povinnosti z nich vyplývaly osobám zúčastněným na těchto právních ujednáních.

Významnou událost představuje pro sledování této problematiky sjezd českých a bavorských vyslanců v září 1459 v Domažlicích, kde se vedla předběžná jednání o budoucím spolku Jiřího z Poděbrad, Ludvíka Bavorského a Fridricha Falckého. Zároveň zde bylo rozhodnuto o půjčce Ludvíka Bavorského českému králi ve výši 30 000 zlatých rýnských, kterou si měl Ludvík pojistit držbu českých lén v Horní Falci.¹³ K jejímu uskutečnění ale došlo až v říjnu téhož roku při plzeňském sněmu, kterého se zúčastnili Jiří z Poděbrad, Ludvík Bavorský a Fridrich Falcký se svými rádci, a kde byla smlouva o přátelství mezi Jiřím z Poděbrad a Ludvíkem Bavorským doplněna o Jiříkův zápis na 30 000 zlatých rýnských.¹⁴ Kromě toho tlumočili vyslanci Jiřího z Poděbrad Fridrichu Falckému v jeho domě na náměstí královu prosbu, aby se u Ludvíka Bavorského zasadil o odpuštění starého dluhu v hodnotě 100 000 zlatých, který měly Čechy vůči Bavorsku a který pocházel ještě z doby Karla IV.¹⁵ Zdá se však, že se úsilí Jiřího z Poděbrad o zrušení tak značného peněžního závazku minulo účinkem. Na druhou stranu ale nepředstavoval tento dluh překážku v realizaci zmíněné půjčky na 30 000 rýnských zlatých.

Ludvík Bavorský, jako člen wittelsbašského spolku, jehož hlavním reprezentantem byl Fridrich Falcký, potřeboval Jiříka jako spojence proti Albrechtovi Braniborskému, který stál v čele hohenzollernsko-wettinského spolku. Tyto politické pohnutky, společně s Jiříkovou vstřícností ke společné smlouvě, jistě přispěly i k Ludvíkově ochotě znovu českému králi půjčit, tentokrát 15 000 uherských dukátů, splatných 2. února 1462.¹⁶ Kdy došlo k realizaci půjčky, není známo, bylo to však před 10. lednem 1460. Tehdy totiž Jiřík odevzdal Ludvíkovi jako zástavu na dluh jakýsi náhrdelník. Část pohledávky Jiří z Poděbrad vyrovnal, neboť mu Ludvík Bavorský 16. března 1460 potvrdil splátku 5 000 uherských dukátů.¹⁷

Jiří z Poděbrad nebyl jediným panovníkem, který si půjčoval od Ludvíka Bavorského. Bavorský kurfiřt byl dobře znám svým bohatstvím, a proto i jiní králové a kní-

žata hojně využívali zásob jeho pokladny, která však nebyla bezedná.¹⁸ Např. i Ladislav Pohrobek si svého času vypůjčil od Ludvíka 40 000 zlatých.¹⁹

Hlavní finanční oporu Jiřího z Poděbrad po roce 1458 představovala královská města, a to nejen proto, že z nich český král vybíral speciální berni, ale rovněž z toho důvodu, že mu sloužila i jako zdroj častých půjček. Šlo o výhodnou oboustrannou spolupráci, protože za prokazovanou vstřícnost královských měst ve finanční oblasti jim udílel panovník četná privilegia. Od opozice si za to vysloužil hanlivé označení „městský král“. Kromě toho poskytovala města Jiřímu z Poděbrad za česko-uherské války i vítanou brannou pomoc.²⁰ Nejednou přenechávali radní Jiříkovi odúmrti, na které měli právo vzdálenější příbuzní zemřelého. Existují i doklady o tom, že měšťané českému králi odpouštěli dluhy a odkazovali majetek.²¹ Mezi Jiříkovými věřiteli figurují snad i pražští Židé, jejichž peněžní prostředky Jiří z Poděbrad patrně použil k získání váhajících voličů před svou volbou za českého krále.²²

Přední místo mezi českými městy zaujímal Kutná Hora, s níž udržoval Jiřík dobré kontakty již ve 40. letech, za života svého přítele a učitele státnického umění Hynka Ptáčka z Pirkštejna. Zájem Jiřího z Poděbrad o toto město vycházel jistě i ze skutečnosti, že Kutná Hora byla jakousi pokladnicí, na jejíž prosperitě byli čeští králové osobně zainteresováni. Jiřík se zasadil nejen o hospodářskou konsolidaci Kutné Hory, ale také o posílení jejího politického významu. Ve druhé polovině 60. let se podílel na rozvoji těžby v kutnohorských stříbrných dolech, z nichž velká část stála po husitských válkách mimo provoz, a 10. září 1467 např. zrušil příslušnost horního soudu v Kutné Hoře k odvolacímu soudu v Jihlavě.²³ Ve druhé polovině 60. let dovedl Jiří z Poděbrad Kutnou Horu k novému rozkvětu,²⁴ což vedlo vděčné obyvatele města k finanční i vojenské podpoře krále za války s Matyášem Korvínem. Dokladem je listina vystavená 3. července 1470 v Kutné Hoře, v níž Jiří z Poděbrad zastavil kutnohorské obci platy z vesnic Zibohlav, Újezdce, Křečhoře a Peček za půjčku 600 kop grošů v penězích.²⁵ Pramen uvádí jména poplatných poddaných s rozpisem částky, kterou měli od nynějška odvádět nové vrchnosti. Tyto platy obnášely po sečtení všech položek od poddaných celkem 1185 grošů a 2 peníze. Byly odváděny dvakrát ročně, neboť se v listině píše „...úroka svatojiřského a tolikéž svatohavelského...“.²⁶ Za celý rok obnášela

¹² AČ 1896, s. 201 ad.

¹³ URBÁNEK 1930, s. 562.

¹⁴ Regest dlužního úpisu je v URKUNDLICHE BEITRÄGE 1860, s. 193, č. 198.

¹⁵ Viz URKUNDLICHE BEITRÄGE 1860, s. 193, č. 199. URBÁNEK 1930, s. 562 ad.

¹⁶ URBÁNEK 1962, s. 503, především pozn. 161.

¹⁷ URKUNDLICHE BEITRÄGE 1860, s. 197, č. 206. URBÁNEK 1962, s. 503, pozn. 161.

¹⁸ Na počátku 60. let dokonce donutil Ludvíka tristní stav jeho financí, na kterém měli podíl jeho dlužníci, aby si začal půjčovat i zcela drobné položky na úhradu nejrůznějších denních výloh (URBÁNEK 1962, s. 513, pozn. 208).

¹⁹ URBÁNEK 1962, s. 513, pozn. 208. Jednalo se patrně o uherské dukáty.

²⁰ URBÁNEK 1957, s. 56; URBÁNEK 1962, s. 177.

²¹ URBÁNEK 1962, s. 197 a pozn. 172 tamtéž.

²² URBÁNEK 1958, s. 11.

²³ UMRISSE 1837, s. 122 ad.; KOŘÍNEK 1831, s. 78; NUHLÍČEK 1969, s. 69; URBÁNEK 1962, s. 189; BOUBLÍK 2006, s. 25.

²⁴ Jarmila Hásková datovala konsolidaci Kutné Hory do doby kolem roku 1467 (HÁSKOVÁ 1973, s. 244 ad.).

²⁵ CJM 1948, s. 543 ad., č. 314. Jak napovídá formulace „...šest seth kop grošuoov peněz dobrých...“, byla půjčka vyplacena v penězích a ony groše, stejně jako kopy, byly pouze početní jednotky.

²⁶ CJM 1948, s. 543, č. 314.

tato suma 39,5 kopy pražských grošů pro Kutnou Horu. Listina neobsahuje závazek, do kdy se má dluh splatit, ale ustanovuje, aby si kutnohorská obec ponechala důchody z vesnic tak dlouho, dokud nebude dluh ze strany Jiříkovy nebo jeho nástupců úplně vyrovnán.²⁷

O půjčkách od jednotlivců, určených Jiřímu z Poděbrad, nás zevrubně informuje již vzpomenutá práce Františka Beneše. Na osmistránkové složce papíru, která vznikla snad v září roku 1471 po prvním pobytu Vladislava Jagellonského v Kutné Hoře, kdy Vladislav formálně převzal mincovnu, je zaznamenán soupis dluhů Jiřího z Poděbrad.²⁸ Tehdy oznámili měšťané, kolik jim zesnulý „král dvojího lidu“ dlužil, a požádali městskou radu o úhradu pohledávek. Soupis má tři části: v první jsou rozepsána jména osob, které Jiříkovi přímo půjčily příslušné obnosy, a dále uvedena jejich výše, ve druhé jsou zaznamenána jména těch, od kterých si na účet krále půjčila kutnohorská městská obec i s údajem o peněžní částce, a třetí obsahuje seznam měšťanů a jejich pohledávek, které měly být kompenzovány z výnosu cla placeného z mědi.²⁹ Zvýšená potřeba peněz se projevila v polovině roku 1470, kdy již nebyla královská pokladna schopna sama financovat výdaje spojené s česko-uherskou válkou, z nichž část se týkala posílení obrany Kutné Hory. Právě tehdy mohl Jiří z Poděbrad ocenit loajlnost a ochotu Kutnohorských, kteří byli osobně zainteresováni na podpoře krále zejména v době, kdy hrozilo jejich městu obležení Matyášem Korvínem. Kromě nákladů na obranné účely v Kutné Hoře byla další část půjček věnována na úhradu žoldu královským branným silám a jejich stravování, na platy formanům a na výdaje spojené s pobytím královského dvora v Kutné Hoře.³⁰ Část pohledávek patrně stačil Jiří z Poděbrad splatit sám, ostatní přešly na jeho nástupce Vladislava Jagellonského. Výše půjček byla značně rozmanitá a dohromady obnášely tyto dluhy kolem 1700 kop pražských grošů a přes 1000 zlatých, z čehož většinu tvořily uherské dukáty.³¹

Trpělivost a porozumění věřitelů pro momentální insolventnost českého krále dokládá skutečnost, že teprve po jeho smrti žádali u městských rad úhradu svých pohledávek.³² Jan Kořínek však uvádí, že kutnohorští horníci na Jiříka nevrážili pro jeho časté půjčky na „věčnou oplátku“.³³ Na jiném místě kutnohorský autor opět píše: „Král Jiří, tak často: půjčte, půjčte horníci! říkával, až je potom omrzel.“³⁴ Nelze než souhlasit s míněním Rudolfa Urbánka, že se jednalo spíše o výjimečné případy,³⁵ protože

se Jiří z Poděbrad snažil o povznesení Kutné Hory, což si její obyvatelé jistě dobře uvědomovali. I přes převládající počet věřitelů, kteří k Jiříkovi nepocítovali výraznou averzi kvůli nesplaceným pohledávkám (přinejmenším můžeme mluvit o Kutnohorských), je znám i opačný případ. Jakýsi Burian Labuť, pravděpodobně pražský měšťan, se snažil očernit již mrtvého Jiřího z Poděbrad pomluvami o zradě, chlapství a nemanželském původu, prý pro nějaký nevyrovnaný dluh. Rozhodnutím komorního soudu byl nad ním roku 1480 vyneseno rozsudek smrti stětím, k čemuž jistě přispělo to, že hanění mrtvých bylo v tehdejší náboženské atmosféře považováno za těžké provinění.³⁶

K tématu půjček Jiřího z Poděbrad je možné uvést, ale pouze ad marginem, Radu králi Jiřímu od královského rádce Antonia Mariniho.³⁷ Tento vynálezce, pocházející z francouzského Grenoblu, zaujal nejspíše na konci roku 1459 místo na dvoře Jiřího z Poděbrad. Marini se stal jakýmsi technickým odborníkem v hornictví a mincovnictví, na což poukazuje jeho titul „*magister minerarium regni huius et monetarum*“.³⁸ V době, kdy působil v Českém království, vystupují do popředí zejména dva jeho činy: 1) zpracoval návrh na vytvoření evropské mírové organizace, která bývá někdy považována za předobraz budoucí Organizace spojených národů, a 2) podílel se na Jiříkově mincovní úpravě roku 1460, která měla zamezit pronikání cizí šinderlinkové mince do země.³⁹ Mariniho Rada, která vznikla v roce 1463, je reakcí na témata projednáváná s králem, týkající se problémů jeho vnitřní i zahraniční politiky, a obsahuje odpovědi na sedm otázek, které Marinimu Jiří z Poděbrad položil.⁴⁰ V odpovědi na poslední otázku, v níž se Marini zabýval reformou českého obchodu, navrhl králi ponechat svým poddaným 10 000 zlatých na bezúročný úvěr a dalších nejméně 20 000 zlatých jim dát na dluh proto, aby nabyli zběhlosti v kupectví.⁴¹ Tyto velké finanční prostředky měl Jiří z Poděbrad získat půjčkou od Benátčanů.⁴² Plán na zvelebení českého obchodu tak, jak jej navrhoval Marini, se však kvůli zahraničním i vnitřním konfliktům panovníka v příštích letech neuskutečnil⁴³ a k realizaci zmíněné půjčky od Benátčanů s největší pravděpodobností také nedošlo. Zda si však Jiří z Poděbrad při nějaké jiné příležitosti skutečně bral úvěr od bohatých benátských obchodníků, nedokážeme při skouposti pramenů říci.

Prameny, o kterých byla v tomto příspěvku řeč, naznačují, že věřitelé Jiřího z Poděbrad pocházeli z různých sociálních skupin – patřila mezi ně říšská knížata, obyvatelé

²⁷ CJM 1948, s. 544, č. 314.

²⁸ BENEŠ 1964, s. 572.

²⁹ BENEŠ 1964, s. 570 ad.

³⁰ BENEŠ 1964, s. 572.

³¹ BENEŠ 1964, s. 572.

³² URBÁNEK 1962, s. 197 ad.

³³ KOŘÍNEK 1831, s. 62. URBÁNEK 1962, s. 198. O tom, že si Jiřík půjčoval od Kutnohorských mnoho peněz informuje KOŘÍNEK 1831, s. 100 ad.

³⁴ KOŘÍNEK 1831, s. 135.

³⁵ URBÁNEK 1962, s. 198.

³⁶ WINTER 1892, s. 821.

³⁷ Radu králi Jiřímu o zlepšení kupectví v Čechách vydal František Palacký; viz RADA 1828.

³⁸ URBÁNEK 1962, s. 215–217.

³⁹ O Marinim v souvislosti s mincovní úpravou v roce 1460 nejnoveji BOUBLÍK 2006, s. 18–19.

⁴⁰ Mariniho spis detailně rozebral URBÁNEK 1962, s. 227–233.

⁴¹ RADA 1828, s. 16; URBÁNEK 1962, s. 229 ad.

⁴² RADA 1828, s. 18; URBÁNEK 1962, s. 230 ad.

⁴³ URBÁNEK 1962, s. 233.

královských měst nebo nižší šlechta. Důležitou roli zde jistě hrála i okolnost, že český král dokázal získávat významné půjčky díky svým diplomatickým schopnostem, kterých využil např. při jednáních s Ludvíkem Bavorským. Nejvýraznějším poskytovatelem půjček se stala královská města, na něž se panovník obracel patrně tehdy, když potřeboval v krátké době získat potřebné finance, což se projevilo zejména za česko-uherské války. Úvěry, které si bral Jiří z Poděbrad od měst, byly dvojího druhu – jednak se jednalo o půjčky od bohatých měšťanů (patricijů), jednak o půjčky od městské obce jako celku. Přesto, že Jiří z Poděbrad nestačil v důsledku tísnivé válečné situace vyrovnat před svou smrtí v roce 1471 všechny své dluhy, setkával se, až na výjimky, u svých věřitelů spíše s trpělivostí. Na základě dosud zjištěných souvislostí ohledně půjček Jiřího z Poděbrad nelze zatím činit nějaké zásadní závěry. Toto téma by si jistě v budoucnu zasloužilo hlubší sondu do městských knih uložených v archivech, z nichž se zdají být pro danou problematiku nejpodstatnější Archiv hlavního města Prahy a především Státní okresní archiv Kutná Hora.

Prameny a literatura

Edice pramenů

- AČ 1896:** Josef Kalousek (red.), *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích..* XV. díl. Praha 1896.
- CJB 1873:** Hermenegildus Jireček (ed.), *Codex juris Bohemici.* III. díl, 2. část. *Jus terrae saeculi XV^{MI} (1420–1500).* Praga 1873.
- CJM 1948:** Jaromír Čelakovský – Gustav Friedrich (edd.), *Codex juris municipalis regni Bohemiae.* 3. díl. *Privilegia královských měst venkovských v Království českém z let 1420–1526.* Praha 1948.
- DAČICKÝ 1996:** Jiří Mikulec (ed.), *Mikuláš Dačický z Heslova. Paměti.* Praha 1996.
- DODATKY 1966:** František Beneš (ed.), *Dodatky k publikovaným listům krále Jiřího Poděbradského. Sborník archivních prací,* roč. 16 (Praha 1966), s. 198–203.
- KOŘÍNEK 1831:** Josef František Devotí (ed.), *Jana Kořjnka, welebného kněze z Towaryšstwa Jeżjssowa, Staré paměti.* Praha 1831.
- RADA 1828:** František Palacký (ed.), *Rada králi Jiřímu o zlepšení kupectví v Čechách. Časopis společnosti Wlastenského Museum w Čechách,* roč. 2, čís. 3 (Praha 1828), s. 3–20.
- SPRÁVOVNA 1908:** Zdeněk Tobolka (ed.), *Mistra Pavla Židka Správozna.* Praha 1908.
- STARÉ LETOPISY 1937:** František Šimek (ed.), *Staré letopisy české. Z vratislavského rukopisu.* Praha 1937.
- STARÉ LETOPISY 1959:** František Šimek – Miloslav Kaňák (edd.), *Staré letopisy české. Z rukopisu křížovnického.* Praha 1959.
- UMRISSE 1837:** Kaspar Sternberg (ed.), *Umrise einer Geschichte der böhmischen Bergwerke. I/2. Urkundenbuch zur Geschichte der böhmischen Bergwerke.* Prag 1837 [reprint z r. 1980].

URKUNDLICHE BEITRÄGE 1860: František Palacký (ed.), *Urkundliche Beiträge zur Geschichte Böhmens und seiner Nachbarländer im Zeitalter Georgs von Podiebrad 1450–1471.* [edice Fontes rerum Austriacarum II/20.] Wien 1860.

Literatura

- BENEŠ 1964:** František Beneš, *Příspěvek k poznání finanční situace Jiřího Poděbradského v období česko-uherské války. Československý časopis historický,* roč. 12, čís. 4 (Praha 1964), s. 568–573.
- BOUBÍN 1992:** Jaroslav Boubín, *Česká „národní“ monarchie: k domácím zdrojům a evropskému kontextu království Jiřího z Poděbrad.* [edice Práce Historického ústavu České akademie věd, řada A, Monographia, sv. 5.] Praha 1992.
- BOUBLÍK 2006:** Jan Boublík, *Měnové poměry doby poděbradské. Sborník Národního muzea v Praze,* řada A – historie, sv. 60, čís. 1–2 (Praha 2006).
- HÁSKOVÁ 1973:** Jarmila Hásková, *Příspěvek k otázce produkce a oběhu stříbra v době Jiřího z Poděbrad. Československý časopis historický,* roč. 21, čís. 2 (Praha 1973), s. 241–253.
- MACEK 1965:** Josef Macek, *K zahraniční politice krále Jiřího. Československý časopis historický,* roč. 13, čís. 1 (Praha 1965), s. 19–48.
- MACEK 1967a:** Josef Macek, *Jiří z Poděbrad,* Praha 1967.
- MACEK 1967b:** Josef Macek, *Král Jiří a Francie v l. 1466–1468. Československý časopis historický,* roč. 15, čís. 4 (Praha 1967), s. 497–534.
- NUHLÍČEK 1969:** Josef Nuhlíček, *Kutná Hora v době Jiříkově. Středočeský sborník historický,* sv. 4 (Praha 1969), s. 51–75.
- URBÁNEK 1911:** Rudolf Urbánek, *Kancelář krále Jiřího. Český časopis historický,* roč. 17 (Praha 1911), s. 13–27.
- URBÁNEK 1915:** Rudolf Urbánek, *Věk poděbradský.* 1. díl. *České dějiny III/1.* Praha 1915.
- URBÁNEK 1918:** Rudolf Urbánek, *Věk poděbradský.* 2. díl. *České dějiny III/2.* Praha 1918.
- URBÁNEK 1930:** Rudolf Urbánek, *Věk poděbradský.* 3. díl. *České dějiny III/3.* Praha 1930.
- URBÁNEK 1932:** Rudolf Urbánek, *Volba Jiřího z Poděbrad za krále českého. Zvláštní otisk ze Sborníku příspěvků k dějinám hlavního města Prahy,* sv. 5. Praha 1926.
- URBÁNEK 1957:** Rudolf Urbánek, *Z husitského věku. Výbor historických úvah a studií.* Praha 1957.
- URBÁNEK 1958:** Rudolf Urbánek, *O volbě Jiřího z Poděbrad za krále českého.* Praha 1958.
- URBÁNEK 1962:** Rudolf Urbánek, *Věk poděbradský.* 4. díl. *České dějiny III/4.* Praha 1962.
- VONDRÁČEK 1979:** Milan Vondráček, *Písemnosti Jiřího z Poděbrad do roku 1458.* Diplomní práce. Katedra pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Praha 1979.
- VOPATOVÁ 1978:** Václava Vopatová, *O listinách a kanceláři Jiřího z Poděbrad (1458–1471).* Diplomní práce.

Katedra pomocných věd historických a archivního studia Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Praha 1978.

VŠEOBECNÁ MÍROVÁ ORGANIZACE 1964: *Všeobecná mírová organizace podle návrhu českého krále Jiřího z let 1462/1464* [sborník příspěvků]. Praha 1964.

WINTER 1890: Zikmund Winter, *Kulturní obraz českých měst. Život veřejný v XV. a XVI. věku*. I. díl. Praha 1890.

WINTER 1892: Zikmund Winter, *Kulturní obraz českých měst. Život veřejný v XV. a XVI. věku*. II. díl. Praha 1892.

Resümee

Jan Boublík

Darlehen und Gläubiger von Georg von Podiebrad

Der Beitrag befaßt sich mit der Problematik der Darlehen von Georg von Podiebrad. Aufgrund der historischen Quellen und der Literatur wird in dem Beitrag nachgewiesen, daß die Gläubiger des Königs von Böhmen aus verschiedenen gesellschaftlichen Gruppen stammten – es gehörten zu ihnen Reichsfürsten, Bewohner der königlichen Städte oder auch

Mitglieder des niedrigeren Adels. Eine bedeutsame Rolle spielte sicher auch die Tatsache, daß der König Böhmens wichtige Darlehen dank seinen diplomatischen Fähigkeiten erhalten konnte, die er zum Beispiel bei Verhandlungen mit Ludwig von Bayern ausnutzte. Zum wichtigsten Darlehengeber wurden die königlichen Städte, an die sich der Herrscher wahrscheinlich in solchen Situationen wendete, wenn er in kurzer Zeit notwendige Finanzmittel brauchte; Es war besonders im Verlauf des Krieges zwischen Böhmen und Ungarn. Die Kredite, die Goerg von Podiebrad von den Städten erhalten hat, waren von zwei Typen – es waren Darlehen von reichen Bürgern und auch Darlehen von der Stadtgemeinde. Obwohl Georg von Podiebrad vor seinem Tod im Jahr 1471 als Folge der schwierigen kriegerischen Situation alle seine Schulden nicht begleichen konnte, zeigten seine Gläubiger, mit einigen Ausnahmen, eher Geduld gegenüber dem König. Aufgrund der bisher ermittelten Zusammenhänge in der Angelegenheit der Darlehen von Georg von Podiebrad können wir im Moment noch keine prinzipiellen Schlußfolgerungen machen. Dieses Thema würde sicher in der Zukunft eine tiefere Sonde in die in Archiven gehaltenen Stadtbücher verdienen, von denen das Archiv der Hauptstadt Prag und in erster Linie das Staatliche Kreisarchiv der Stadt Kuttenberg/Kutná Hora die größte Bedeutung für diese Problematik haben.

Übersetzt von Bořivoj Vančura